

C243.

5489

Udumäekuningas.
Pocci-Kitzberg.

180

Wanemuise
näitelawa
✦ TARTUS. ✦

Udumäe-kuningas.

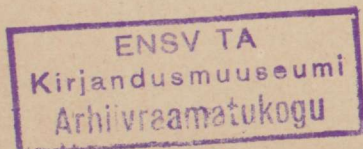

Eastetünn.

Krahn Põcci ainetel, vabalt

H. Kitzberg.

Wanemuise näitelawa
November 1912.

76166

Osalised:Kuningapoesy.Tiinlinda, selle pruut.Sorts,Sirgats ja Sörgats, kaks peletist, Sortsi pojad.Kawal = Ants.Puurainja.Udumäe = kuningas.Tõulumees.Murmeide tütreid.Koor.

Eelmäng.

Gallerie päält jõulu-koorilaul, millele näite-
lavalt harmonium ehk klaver kassa män-
gib.

Jõulumees

[tuleb saali tagumisest lavast, läbi publikumis
näitelava poole minnes]:

Tohoh, tohoh, mis liigu siis see. —
Mind juhatati siia ülesse:
Siin pidada jõulud vema,
Siia pidada lapsi tulema,
Kellid jõulu kingid veel saamata,
Ja jõulu soovid täitmata —
Kõ mina mülesin: kass wõi kolm,
Wõi kümme, ehk enam — toho toll,
Küüd on teid aga, nagu nãis,
Siin terve ilmatu tuba täis!
Kõ mis ma nii hulga lastele annan,
Paljukest ikka ma kassa siis kannan!

Kust niid kingid kõis wälja wõtta,
 Wõimellele anda, kellele jätta?
 Siin olgu ju wakanised kommeki kotid
 Ja mehe kõrgused kooji matid,
 Palju siin päid, seda ei saa,
 Ju süngi ära lugeda,
 Siin kihab ja hoopis - taewa esä,
 Lapsi terve ninju sipelga pesä!

(Astub näitelawa ääre pääle, eesriide ette üles.)

Tere siis õhtust, lapsed, tere ka,
 Ärgo mind hakake pelgama,
 Jõulumees ise olen ma,
 Ja tulin siia waatama,
 Kas te kõike ka hääd lapsed olete,
 Palvet teete, hooliga õpitate,
 Wanemate sõna kuulete,
 Wiisakad ulla püüate? -
 Wõi jälle olete wastikud,
 Sonnaxad ja kiisakad,
 Rõpsused, pesematad, walleitud,
 Laisad ja muud niisugused? -
 No loodan, et te seda kõike ei ole

Ja et mul witsa mõtta waja ei tule!

Ütelge nüüd ise, mis siis ma,
Teie kõigega pääle pean hakkama?
Kotis mul nüüd iska oles ka,
Midagi teile jagada,
Aga — ei maksa ju sugugi hakata,
Kaugele ma iska ei ulata,
Ühed soaks ja teised jääks ilma
Ja wiimastele tuleks wesi silma!

Kas te teate, ma jutustan teile ruttu,
Ühe ilusa ennemistese jutu,
Kus teie kuulite palju uudist,
Kuningaspojast ja tema pruudist,
Singatsist ja Sõrgatsist,
Ja Murmeide tütardest,
Kawal-Antsust, wanast tuttavast
Ja Udumäe = kuningast?

Tahate? Koh, siis seadke silmad pikki
Ja ajage kõrwad hästi nixki,
Ja kuulatage suure hooliga,
Siis ei lähe teil midagi kaduma,
Ja mis mina jutustan, kõike ka,

6.

Pete te kui ilmsi nägema!

Kui siis ette tulevad mummud ja kollid,
Nõiad ja sortsid ja teised lollid,
Ärgi siis kohe peljake,
Kartma ja kisama hakake,
Mummud ei tule üliwolt maha
Laste karkas, waid jääwad sinna, taha.
Udumäe-kuningas on kõnem neist
Ja saadab nad kätte, kus seda ja teist!

[Kaob eesriide taga].

Esimene waatus.

(Mets hurtsikuga.)

I.

Kuningaspoeg. Oh hoidku! Küll olen ma wäsi-
nud! Ja ainult mets ja mets igalpool, ei teed
ega rada, ei inimese hingegei kusagil! Ma olen
metsa ära eksinud! Aah! Sää! on hurtsik!
Jumalale tänu! Kus hurtsik on, sää! on oneti

na inimesi, ehk on umeti keegi minu pruudist midagi kuulnud või näinud. [Koputab ukse pihta] Hallow! Hallow! Tehke lahti, hääd inimesed! [Ootab, kui keegi ei vasta, koputab uuesti] Hallow! Tehke ukse lahti, hääd inimesed! Sorts [avab akna, pistab pää wälja]. Kes sääl lohub minu ukse taga?

Kp. [pöörab tagasi] Helledene aeg, missugune hirmutis!

Sorts. Mis te kolate siin ja heidutate inimesi? Ega siin kõrts ei ole.

Kp. Hääd inimene, ehk olite minu pruuti näinud?

Sorts. Juntti? Mis juntti? Ei ole ma midagi juntti näinud.

Kp. Pruuti iska, minu pruuti!

Sorts. Ah pruuti otsite? Kas mind kesida tahate, või?

Kp. Oh ei, hääd inimene.

Sorts. Oh ei? No mis siis minulgi wiga on? Tulge aga kyspa, ma teen ukse lahti.

Kp. Ei, ei, hääd inimene. Minul kadus mu

kallis mõrsjake ära.

Sorts. Mis? Kallis pörsake kadus ära? Praegu jälle ise ütlesite, et otsite pruuti?

Kp. Nojah, mina otsin oma pruuti, oma mõrsjakest, mis röövlid mul siin metsas käest ära röövisivad.

Sorts. Mis? Hahaha! Kust te siis ise olite?

Kp. See oli Põrgu-omus. Teate, kust tee metsast kivistisest läbi niit ja mäed kahel pool kõrvale nii häkilised ja kõrged on, et vaevalt ühe hobusega vahelt sõitma pääseb. Meie sõitsime ratsal, väikest sõrki, keegi ei teadnud midagi paha aimata. Korraga kargasivad metsast välja meie kallale, kõrved ja miid näes kares hiiglast...

Sorts. Saks Riiglast? Kust te teate, et sakrad olivad, ehk olivad lätlaste või türolased?

Kp. Kares hiiglast! Olete teie aga kurt! Chinn sõjamehed Alew ja Sulew löödi nehe surmuse! Tee oli nii kitsas, et ümberpöörda ja põgeneda ka ei saanud. Hobused ajasivad püsti. Alew kukkus kraavi. Mina vehklesin möögaga, mis ma võisin.

Sääl kiskusivad röövlid Tiulinda sadulast maha, üks tõmbas tema süle ja ronis nagu kass, kellel lüüd suus, mööda mäge üles. Mina tahtsin appi karata, aga — kõik oli hilja. Kolmelega vastu nii häkilist mäge üles ajada ei saanud. Me kargasime sadulast maha ja hakkasime neid taga ajama. Mitte jälgegi ei leidnud neist enam paksu tihniku ja metsa sees. Me läksime igaves ise ilma kaaru poole. Ja nüüd olen ma kõige selle päeva otsinud ja midagi ei leia.

Sorts. Mis? Saia? Hahaha!

Kp. Teie naerate veel? Oh kuidas ma väsinud olen!

Sorts. Otsige aga otsige edasi. Kes te siis ise ka niisugune olete?

Kp. Kuningapoeg olen...

Sorts. Hahaha! Kuningapoeg lasel omal perreidi näest ära mõtta!

Kp. Mis te naerate! Kui niisugused hiiglasuurid peletised olivad, kelle vastu inimese võim midagi jassa? Kui kogu hirmu päale ajasid...

Sorts. Mis majasid ?

Kp. Kas teil ei ole midagi kuulnud ja näinud ?
Siin suures metsas asuvad ju röövlid, ütlevad
inimesed. Hiljuti veel alla nad kaupmeeste
killavoorü ära viisunud, kes laadalt tulivad,
ega teil neist midagi ei tea ? Kas ei tea ?

Sorts. Kapsapia ? Kus ? Siin ei ole kapsapia.

Kp. See vanamoar on pool kott. Siis pean ma
jälle minema ja edasi otsima. Ma pean nad
leidma ja oma pruudi tagasi saama. Jumalaga,
hää inimene ! [Wangub metsa tagasi].

Sorts. Jumalaga, kuningapueg, jumalaga ! Otsi
aga edasi, hääd õune kaasa ! Küll on hää,
kui õigel ajal kurt oled. Otsi aga mu pojuse
kuni sa hallise lähed. [Kaerab ja tõmbab axma
jälle kinni]

Kp. [hüüab metsas]. Tiulinda ! Tiulinda ! ...

II.

[Wihma hakkab sadama]

Ants [teiselt poolt tules]. No võiks ka wotta veel,
nüüd hakkabgi päris wihma sadama ! See on
paha ! Hee ! Wihmaperemes ! Pista pilwle

pulk ette! Kääna kraan kinni! Näed märgas
 teeb! Ja - mul ei ole kunbegi seljas! Kahu saan!
 Ära külmitan! Teie tuleb nina otsa! Mu
 nikkasaapad saavad poriseses, kas sa's ei näe-
 (näitab oma paljaid jalgu) ma olen kolossid
 koju unustanud! Saulud leevad suhu ära,
 mida veel laulad, kui hamba all ka enam
 kuiva kohta ei ole. Kuuled mõi?

Sarts [suure vihmavarjuga astub majast välja]
 Mis sa siin reisad? Mis sa siin lämmitsed?

Kes sa oled? Kust sa tuled ja mis sa tahad?

Ants. Teil hää rääkida, mis teil wiga, paraplii
 pääl! Aga näe, mina olen kõiges särki wäl.

Ter-re ka, ilus proua mõi pr-roili, mis te olete!

Ter-re jumalnimel! Kuidas ka teie wanaema
 käsi käib?

Sarts [palju lahkemini]. No sa oled ju päris wi-
 sakas inimene. Kust sa's sina oled sattunud?

Siin ei näe muide ühtegi inimest.

Ants. Seda ma usun küll. Kuidas ma sina
 olen sattunud, seda ma'isegi ei tea. Ainult
 seda ma tean, et ma läbi ja läbi märg olen.

Püskete meelwitsa all on ka märg. No - jääb ometi sadi järele.

Sorts. Mis sa taga ajad, ka kadunud pruuti woi?

Ants. Ah prr-unti? Ei ole minul midagi pruuti. Ei ole enne olnud ega ole ka, ei ole veel aega olnud nasewõtmise pääle mõtelda. Aga, kui kusagilt mõne löiab, eks woi ka. Kõht on tühi, teenistuse kohta otsin, nahn on märg. Kõht on tühi = tühi = tühiiii! Auulise prona woi pr-oili, kui lasksite mind wähe tuppa, tule juurde soojendam ja annaksite iwa-marja mulle hambale alla kah?

Sorts. Woi teenistuse kohta otsid? Mis tööd sa siis ka teha oskad?

Ants. Ah mina woi? Mina teen iwa kõiwe tjeid, mida tahetasse. Wana koha pääl, kus ma olin, sääl ma käitsin iwa kõiwe käsud ära, peremehe ja perenaise omad, karwa päält, kuidas aga kästi.

Sorts. Ah perenaise käsud ka? Kas sa sugupärast süüa teha ka oskad?

Ants. Oh helduse, pai prona woi pr-oili, - süüa?

Süüa ma oskan kas või kahe mehe eest.

Sorts. Ei, ei, mina küsin, kas sa süüa teha
ka oskad?

Ants. Oi, pai proua või proovi, ma olen ju
päris näljaõppinud kokk = rasvamokk. Ma
olin ju päris kuninga enese köögis kokk = kokk =
kokk = kokk = koka kokapuisi kokapuisis. Kõike
pimpstükid ja krutstükid, ripsperid ja rups-
nid, kotletid ja kontsärägid, koogid ja kom-
pletid, patsteedid ja pivareed, tulevad minu
käes nagu iseenesest. Muud kui lasen aga
laulu ja portsjonid tulevad.

Sorts. No siis võiksime ju karbale saada. Aga
-portsjoni kaupa meie ei tee. Kui seapraad,
siis ikka terve siga korraga...

Ants. Terve siga? Mis siis rüga! Minu pärast
või terve seakari korraga!

Sorts. Ega sa mind ei kardad?

Ants. Ei kardad mina või kuradid, ega muud
gi kurja ühtegi. Tulgu või wana kinkhabe
ise! Kui kiran kurra kinka wiisi, siis...!

Sorts. No häa küll, häa küll, eks muud asju

mõi pärast. Palju sa palka tahad ?

Ants. Mida nüüd palgast, kui aga süüa saab. Kui miiksite tuppa, lasuksite tule juures soojendada ja otsiksite midagi kamba alla...

Sarts. No tule siis! [Läve pääl ruttu] Mis su nimi ka on ?

Ants. Ponikwaatsinus, Romulusreemus, Kukerpallöömus, Põrsapraadijäämus, Vikodeemus Saba.

Sarts. Seda ei jõua ma meele pidada, ritle lähemalt.

Ants. Ah lähem Saba! Kõige lähem saba on Ants Saba.

Sarts. Noh tule siis Ants nute ameti [ära. Ants lauldes järel.]

III.

Sürgats ja Sürgats ilmuvad, neavad Tiin-
lõndat enesega kaasas.)

Sürgats. Tõhvi! Tõhvi! Tõhvi! Ema, ema, ema!

Sürgats. Ohvi! Ohvi! Ohvi! Ema, ema, ema!

Sürgats. Tule nüüd välja vaatama, mis häädüm meil täna oli!

Sarts [tuleb wälja.] Mis te's säääl mulle toote?

Sirgats. Sinule seekord midagi, aga omale!

Sõrgats. Nooriku teome!

Sarts. Wõe, wõe, kui kena laps! Kust te niisuguse leidsite?

Sirgats. Midagi ei leidnud, wägise nõttime käest ära.

Sõrgats. Oli raske tükk tööd. Meid oli kuu meest ratsal ja kõik sõariistus.

Sirgats. Ohina sain tüdrukul hobuse seljast maha kiskuda, tõmbasin sülle ja - mäest üles, metsa ja tihnikusse sisse, kuhur nad meile hobustega järele ei saanud.

Sõrgats. Kaks meest löime maha. Üks lõhnus nagu hull möögaga, aga teha ta meile midagi ei saanud.

Sirgats. Ühel meist on nüüd ilus noorik.

Sarts. Kae, wõi minul ninija. Kumbale teist ta siis saab?

Sõrgats. Meie heidame liisku!

Sarts. Nojah, pojad, heitke liisku jah.

Sirgats. Säh, ema, wii tuppa ja pane keld-

risse kinni, et ta ära ei jookse).

Tiulinda (pölvili) Halastage! Laske mind minna!

Sürgats. Kahaha! (Kaerab ja lööb hää meele päraest kukerpalli). Kahaha!

Surts. Missugust meest sa siis veel tahad, kui minu pojad sulle häd küllalt ei ole?

Tiulinda. Minul on enesel peigmees!

Sürgats (laseb kukerpalli). Kahaha! Kahaha!

Surts. Tule, tule, tütreke! (Tömbab Tiulindat enese järvele)

(Ants ilmub lase pääl.)

Tiulinda. Appi, Ants, appi!

Ants (annab Tiulindale lalakesi märki, ta peab tegema, kui ei tunnaks ta teda.)

Sürgats (toob Antsu harjapidi ette poole). Emma, kes see siis on? Mis see siit tahab?

Sürgats (kisub Antsu oma poole). Kust see siis saanud on? Mis sinas siit tahad?

Sürgats (kisub Antsu oma poole) Kael kakekurra ja kivi alla, niusugune!

Sürgats (kisub Antsu oma poole). Aiateibasse

maja susata!

Anto (on ennast nende käest lahti rabelnud, kargab kahe jalaga vastu maad ja kargab nuke miisil): Kikerikii! Kikerikii! [Wäänab pääd ja kirub veel korra). Kikeri = kiro = rii!

Sirgats. Was? Was? Was?

Sörgats. Mis? Mis? Mis?

Anto. Ah teie ei waju veel mas alla ära, kui ma kiren? Ah teie ei tee teatawaksgi?

Sirgats (haarab Antsu rinni). Mis, mis, mis jutu sa ajad?

Sörgats (nõndasama). Was, was, was lörist tu?

Sarts. Ärge tehke temale midagi. See on meie uus kikk, kelle ma ametisse palkasin. Hakkan ise wanaks jääma, ja tema otsis parajasti kohta.

Sirgats. Ah soo? Ah soo!

Sörgats. Mis? Kas seesugune siis ka midagi süüa teha oskab?

Anto. Wõe? Wõi mina ei pea oskama? Mina teen teile kõis, algu pipstükid või rupstükid, moosid või suustid, praed või piirakad.

china oskangi niisuguseid roogasid teha, et
nimesidgi meil ei tunta: karlussti, suku-
supsti, rokalohi, monasodi, taaripudi,
verimokse ja kamakäski ja...

Sirgats. Küllalt, küllalt! Mõjub juha!

Sõrgats. Sa võib meil siis nooriku ka roogasid
tegema välja õpetada.

Sorts. Tule noorik! [Waab tüdrukut tuppa].

Piinlinda. Wiletsad! Mis te tahate minust!

Lahti laske mind!

Sirgats. Ilus preili, ärge olge nii kuri. Te olete
aussate rüütelite võimu all.

Sõrgats. Hahaha! Hästi räägitud, weli Sirgats.
Aussate rüütelite võimu all.

Sirgats. No mis siis, weli Sõrgats. Kas siis meie
mehed ei ole wõi mis?

Piinlinda. Teerööwolid olete!

Sõrgats. Hahaha! Teerööwolid.

Sirgats. Mis sa's tahad teha? Sa oled ju meie
wõimu all. Tule! [Waab tüdrukut läwe poole].

Piinlinda. Käis hääd waimud! Appi, appi!

Sirgats ja Sõrgats. Hahaha! [Tuppa ära].

IV.

Anto [üksil]. Ah teie viimased rõjused, wõi need on kuningaspoja pruudi nimmi püüdnud! Kõ mina tahan sulle näidata, mis mees on, ma püüstan nad põrmuks, ma löön nad teise konna pääle ma alla, ma wiskan nad usperkanti pilwede põõningualuse pääle, ma püütan nad -

Sarto [üle usse]. Anto, tule sisse silmapilke.

Anto [ärski väga pisuse]. Jah kõhe, silmapilke.

(Ära.)

V.

Udumäe-kuningas

(tõuseb altilmast.)

Ma olen kuulus kuningas,
 Ja olen metsas mihawas,
 Mu walitsus on Udumäel,
 Ja tuulehõrg on minu hääl.
 Mu kannis koda on kasesalwe,
 Mu silmawaade on põrawalwe,
 Mu hingaurust ilm udutab,
 Ja kastela põldusid kosutab.

Siinlinda, ära karda sa,
Ei jäta ma sind abita,
Ja marsti jälle piad sa,
Oma peiu juures olema!

[Wajub ära].

[Eesriie.]

Teine waatus.

Hurtisiku sees.

[Sürgats ja Sörgats magawad teine teisel pool
seina ääres ja norskawad waljusti. Seel
keerutab Ants praewarrast, terve siga wardas].

I.

Ants.

Weere wardase,
Ja küdsä tsiake!
Küdsä kuni pehmet saad,
Et saksteli saaks magus praad,
Weere wardase!

Weere wardase,
Ja küdsä tsiake!
Weel eila jooksid õue pääl,
Kõnnu wõru kõnnu pääl,
Küdsä tsiake!

Weere wardake,
Ja kütsä tsiake!
Tsiad kõie kes elavad,
Noa-surma surevad
Kütsä tsiake!

Weere wardake
Ja tilgu rasvake!
Mina muud kui higistan,
Ja hambad risti pigistan.
Weere wardake!

Weere wardake
Ja kütsä tsiake
Ke om pandu orjama,
See orjaku häämelega,
Weere wardake!

Hahaha, "see orjaku häämelega!" Nagu keegi
häämelega orjaks! Küll olen mina waene
mees nüüd wära kis! Wihma käest pugekin ja
râsta alla sattusin! See on ju siin selge rööwli
pessa, kui ta muud pahemat ei ole. Perenaene —

mana inetu võid, et taeras halasta, ja pojad-
 kaks kuletat peletist! Muud kui panivad mu
 orjama, enne kui ma veel lävest õieti tuppagi
 sain. Lakkusivad ennast täis, sääl nad nüüd
 narskavad! Ja mina muud kui keeruta sin
 praevarrast ja küpseta neile siga! Pean tule
 vähemaks tegema, muudu kõrbel praad veel
 ära. Ja mis mulle süna anti? Orava sülti
 suheina salatiga. On keegi ristiniimene seda
 enne kuulnud? Saba nagu pürist, küditab
 veel praegu kõhus. Täna! Kui süta aga kui-
 dagi minema saaks! Vänaa on ju hirmus
 valvas, säält ta tulebgi juha! Oi, oi, oi, hullu,
 igapäev saab nalja!

II.

Sorts. No puiss, mis sa sääl teed? Kas praad
 hakkab valmis saama? Tee aga tee, kui
 minu härrad pojad oma ninaku ära on ma-
 ganud ja ärkavad, tahavad nad kuhu süna.

Ants. Ah tee härrjad pojad woi?

Sorts. Sea oma suu, puiss! Hakkad sa siin
 suud pruukima, kisuvad Sirgats ja Sörgats su

puurus, nagu taku tordi.

Anto. Tõhu, ega ma mõni wana narts ei ole, et te mind katki tahate kiskuda, asi lähel ju päris hullus. Noorprona, see ei olnud ju nii halvaste mõeldud. See oli muide wäike nali, egas ma nii ilusat noorikut pahandama ei hakka.

Sarto. Ah, siis sina leiad mind ilusa, pruiga?

Anto. Ahaa, ma märkan midagi. — Miks siis ka mitte. Teie aastate kohta wete teie iska weel imelikus. Silmad kui kohmitassid. Suu kui seinapraagu! Nina kui loomaporgan ja palged kui künatud kesa! Teie sirge seha, ei ei — teie sirge keha...!

Sarto. No, no, sina petis, sina oled ju ka wäike armas pois ja meeldid mulle.

Anto. No mina! Mina olen igalpool ja alati kõigile meeldinud, siis siin nüüd seesugune ernehimmutis... oh, oh, nüüd lase sõna wiltu...

Sarto. Mis sa sääl ütlesid — ernehimmutis?

Anto. Ei, ei, mina ütlesin, et... sealha juurde ma ernid hirmus armastan.

Sorts. No, no poiss, mist ütlesid teisiti. Tee
 nüüd uttu, et siga küpses saab. Pärast
 pead sa ka natuke sea kõrva näsida saama.

Ants. Ja, ja, peremaene. Koht! Koht on see
 koht, mille kaudu minu südant võib võita!

III.

Sõrgats (ajab istukile). Mis see? Koht? Jaa,
 koht on minu ka tühi. Sõrgats ae! - Sõrgats!

Sõrgats. Ööh?

Sõrgats. Üles tuleb ka wõi?

Sõrgats. Mesh?

Sõrgats. Koht ka tühi on wõi?

Sõrgats (uttu üles ajades). Süüa saab wõi?

Ants. Kannalage vähe, härrad, praad saab
 varsti valmis. Kama ei ole veel hästi krõbe.

Sõrgats. Ah ei ole veel krõbe? (Saseb pikali)

Sõrgats. Mamma, on sul veel wiina?

Sõrgats (üles karates). Wiina jah veel, wiina.
 wiina!

Sorts. Põrgulised uska olete, muud kui wiina
 ja wiina. Noo, noo, pojakesed, juuge ja lõõge
 lusti. Kammud on laual ja ääreni täis: kina

lähem wälja tagaajajaid wale teele wiima.
 Kui ma midagi lilman, mis hädaohtlis,
 muundan ennast Tiinulindaks ja juhin taga-
 ajajaid koguni teisele poole külge. Hüüan nende
 les metsast ikka appi ja appi, otsigu siis
 kuni siniseks lähuvad. [Ära!]

Sürgats. Stõnda, manamuur, nõnda! Oled ikka
 wana tark eit! Tule, weli, trimpame!

[Hakkawad jooma]. Elagu elu!

Sürgats. Jah! Wõtame! Wot kus tilgakene, selle
 saatis ma Soome sortsitark ise meie manamo-
 ri wiiesaja wastases sünnipäewass. [Toomad]

Sürgats ae?

Sürgats. No mesh?

Sürgats. Kas toome pruudi wälja ja ajame paar
 sõna pulmajuttu?

Sürgats. Ja, ja, toome pruut wälja! [Antsule!]

Priis! Kasi õue.

Ants. Ah õue? No siis teeme jala wadi! Putsed
 muud kui mängima.

Sürgats. Mesh, mesh, mesh? Jala wadi? Ja
 pandud mängima? Mis sa tahad teha?

Ants. Kasi õue?

Ants. Ei, no, ei! Mina juuksen üle, otsin putka,
teen pilli, niisuguse nagu paju pill, — siis
mängin selle pääl ja ise radistan jalgu,
kantsin. Nõnda, näeti! [Tantsib ja laulab].

∴ Ise mina hilpsan, kampsan, kargan,
Kva-tupp lüüb tuuker-teiben ∴

Kakaha!

Sürgats. Oot pois, memm läks kodunt ära,
ega sind uskuda pole. Cha paneri sulle
nääri jalga. [Teeb seda]

Ants. No kae imet, nüüd lastakse mind ka
kõvats lendu, nagu mina ennen parrusid.
Mina sain seekord memme käest naha pääle,
kas teie kah oma memme käest naha pääle
saate?

Sürgats. Kas sa kasid? [Ants hüüab kukulugu
ja kargab aknast välja]

Sürgats. Sell jah, ega ta muidu siia, nagu
see siin ei oleks tulnud ja siin orjama haka-
nud. [Annab püksitaskust võtme]. Säh,
mine too pruut välja!

Sürgats [teeb keldri luugi lahti ja hüüab alla].

Tulge aga üles, ilus preili!

IV.

Triinlinda [ilnuub]. Mis te tahate minust?

Sörgats. Pulmajuttu tahame puhuda. Üks meist on sinu peigmees.

Sörgats Mis sa õige arvad, kummas?

Triinlinda. Kõõlised ja mõrtsukad olete. Laske mind lahti. Palju te selle eest raha tahate? Minu peigmees lubastab mind välja.

Sörgats. Raha? Mis meil raha vaja. Sina oled ilus, olid meie meele järele, sellepärast me su rõõvisime. Üks vna meist sa oled. Teisele liame teinekord teise.

Triinlinda. Küll minu peigmees tuleb ja päästab mind teie käest.

Sörgats. Peigmees? Kahaha! Asjata lootus.

Sörgats [laulab]:

Üks peigmees otsib pruuti,

Kes teda armastab!

;; Üks peigmees otsib pruuti;;

Nolass ta otsida.

Sörgats [laulab:]

Kuid pruut on meie keldris,
Siin kindla koha peal!
;: Kuid pruut on meie keldris; :
Siin kindla koha peal.

Joo, meli!

Tiinlinda. Ärge liiga vara rõõmustage! Küll
Taara teid nuhtleb selle kurja eest, mis minule
teete. Minu valu ja mure muutuge teile
põletajaks tuleks.

Sürgats. Tüdruk keldrisse tagasi ja siis heida-
me liisku! Või tema veel äärmardab Taaraga,
küll meie mees meid juba kaitseb.

Sürgats. Jah, tüdruk keldrisse tagasi ja siis
heidame liisku! (Tasib Tiinlinda keldrisse ja
paneb luugi lukku.) Soo!

Sürgats. Kuule, nagu väsimus hakkab peäle
tulema.

Sürgats. Ja kovid on kanged ja pää on
pehme. Heidame üige veel väheraks kurwa
peäle, kuni siga mardas valmis.

Sürgats. Jah, aga enne vaja poiss sissetua
muidu põleb viimati praad ära. (Tõmbab
nööripidi.) Tule mul, tule mul kokapois,

muidu kõrbel pörsa reis! [Ants tagurpidi hüppates sisse].

Sürgats (suure naeruga). Kae mul pääsu-
keskusega! Näe ku kargab nagu nur kirp.

Ants. No mis tees jälle tahate, nörd ajate
välja, nörd kisute sisse.

Sürgats. Pea oma mork! Meie tahame veel
üks norksa teha, sa jääd praadi seadma.
Ja kui kamar prun siis arata meid üles.
Kui me muidu ei ärka, siis koputa panneluga
vaastu pääd!

Sürgats. Tu müüd joo, meli, minne trupp!

Sürgats. Jah, mõtame pehna jalga!

[Tõivad ja jäävad tukuma].

Tiinlinda [laulab keldris]

Oh ma vaene, mäetüene,
Tuvri partud linnuse,ne,
Siin ma istun, siin ma olen,
Kivi keldris üksinda!

Taeva isa kuule ise
Minu vaese laulu häält,

Päästa mind siit wangi põlwest,
Tule appi ülemelt!

Anto. Oh sa maene kumingatütar! Olevsin
nüll mõnud plehku pista, aga — süda oli
hale Tiulinda pärast, ei tihanud teda huopis
abita ja armuta siia nende peltiste nätti
jätta. Ehk ikka saab kuidagi aidata. Ei tea
kas nad kõvasti magavad? [Wõtab nurgast
pinkavarrega ahjulnua ja kätistab neid
sellega eemalt] Härrad! Isandad! pulma
praad on valmis!

Sirgats ja Sõrgats [härjavad nüüd käega
aga narskavad vastu.]

Anto. Päris hästi ikka magavad! Kus
keldri wõeti? See wõtame neil nüüd ilusti
kassust ja toome tütarlaps keldrist wälja.
Ja siis kuhknai! [Leiab wõtme ja awab
keldriluugi.] Tulge, mu neiu!

Tiu. Täewas kuulis mu palwet! Anto, Anto,
tuhat tänu!

Anto. Tänaige pärast, nüüd ruttu, ruttu —
kaome! [Põgenevad.]

Sirgats ja Sörgats (norskavad).

VI.

Sarts [läbi korotna alla]. Svo, pojad! Kõik on hästi ja kõige paremini. Petsin kuningas-
poja Tiulinda häälega nii sügavasse laan-
te, et tal rihtgi lootust ei ole enam säälti
välja pääseda. Nüüd ei ole kiipen ega köp-
pu kussagil pool, ega tagasjate haisugi enam.
Mis? Mis ma näen? Keldri luuk lahti?

[Waatab luugist alla]. Ja keller tühi? Ja
paigid magavad? Kus kook? Ka seda ei ole
ja tuli kustunud! Hee Sirgats! Hee Sörgats!

Sirgats. Oh?

Sörgats. Mõh?

Sarts. Kus pruut?

Sirgats ja Sörgats (urisevad ainult).

Sarts (raputab meid). Kus kook? Kus pruut?
Pruut olete ennast joonud ja nüüd on pruut
läinud!

Sirgats. Mis?

Sörgats. Kus?

Sarts. Sõgedad, pruudi olete lasknud ära minna!

Sörgats. Wäti ju minu taskus!

Surts. Väita!

Sörgats. Kuhu ta's jäi! [Otsib, ei leia. Tubmilt]
Ei ole jah!

Sörgats. Sina kuivainim jõid ennast purju
ja lasid mõtme ära varastada! [Kähvab]

Sörgats. Keda sa löid! [Kähvab vastu].

[Suur vastastikkiv tagumise].

Surts [tahab neid lahutada]. Pojakesed,
pojanased, kas te hullud vete? [Saab ka võmmi].

Aih! Kurjadwainimud, või nüüd löövad
ka meel! [Wõtab ämbri ja viskab kaklejate
wahell wetti]. Nagu kurjad koerad püüdnud!

Üles, põgenejaid taga ajama, nad ei või weel
kaugel olla!

Sörgats ja Sörgats. Jah! Oige! Läxi [Tomawad kivi
lame poole].

[Esniire].

Kolmas vastus.

Mets läbipaistva suure kaljuga. Wana
Taara tamm.

I.

Kuningapöög. Oh! Nii wassinud olen ma!
Talad ei taha enam kanda! Tiulinda armas
hää! hüüdis ja hüüdis ja lasesin talle järle
aga midagi ei näinud, muudkui inetut nuija
naeru kuulsin wiimaks. Sarts wist narris
mind ja minda tammun ja tammun metsa
mööda. Ma ei teagi enam, kus ma olen.
Pärjorust, kus rööwliid wäese Tiulinda ära
rööwisivad, hakkasin ma neid taga ajama
ja nende jälgi otsima. Nüüd olen ma ära
eksunud ja ei tea enam kus põhi, kus lõuna,
kust poolt ma tulnud, kuhu poole waja min-
na. — Ma istun õige wähe ja puhkan jalgu.
Tiulinda, Tiulinda, kus sina küll nüüd oled!
Ah! Sääl tuleb keegi! Tore tulemast, hää inimene.

Puuraiuja. Eunnah, kui ära kohkusid huopis!
See tuli nii ootamata, siin juhtus ju harva
inimest nägema. Tere jumaline! Te olete küll
ära eksinud ?

Kp. Jah! Kas võite mulle ütelda, kus ma õige olen?

Puuraiuja. Nojaa, näge siin ja koljusid kuttu-
tusse Udumäeks, vana tammesääl hünawad
inimesed Taara tammeks. Siin olla mõnikord
nägemisi nähtud, ega vö ajal häameelega siis
keegi ei tule.

Kp. Nägemisi nähtud ?

Puuraiuja. Nojaa. See on nõnda, et siin palju
keegi ei näi. Ehk olgu siis mõni waene puu-
rauja, nagu mina täna, kes siit kaudu
lähemat teed otsib.

Kp. Olete midagi röövlitest kuulnud, kes siin
metsas asuvad ?

Puuraiuja. Räägitakse, et olla 2 koledat pele-
tist oma sortsist emaga. Kuulnud ega näi
nud ei ole. Wõi waestel inimestel neid waja
karta on.

Kp. Teie ei ole ka midagi ühest rööwitud tütar-

lapsesest kuulnud ega näinud ?

Puurainja. Ei ole kuulda olnud.

Kp. No teed uneti võite juhutada, kuidas ma
siit metsast mälja saan ? Kus pool on äieti
Kividepää luss ?

Puurainja. Oh, sinna on palju maad. Siis peate
sinna poole minema, kust poolt mina tulen.
Säält võib võike teerada läbi tihniku. Seda
mööda minge, kuni suure mäna juurde jõu-
ate, selle kooe sisse rist on raiutud. Säält pöör-
ge pahemat kätt, siis jõuate puurainja majakese
juurde mälja, säält leiata inimesi, kes jälle edasi
teile teed juhutada võivad. Hääd õhtut kah.

Õo jõuab kätt ja mul on veel palju maad minna.

Kp. Jumal kaasa. Suur tänu ka teie juhutamise
eest.

Puurainja. Jah, Jumal kaasa ka teile. (Ära.)

II.

Kp. Noh sina igavene vana Taara tamm, sinu
tõve näjel tahan ma veel veidi puhata, siis
harkan ma jälle otsima. Nii väsinud olen

ma! Tiulinda, Tiulinda, kust ma sind küll
leian! [Jaab magama].

[Õhtu on, metsas linnu hääled. Siis mõistatus-
line väikene muusika. Kalju hakkab läbi
paistma. Udumäe kuningas. Mureide tütreid
tantsivad.]

Mureide tütarde laul:

Õhtu avab ouu - väravad,
Taara maal tuled säravad,
Kuu, mis kumab üle kodumaa,
Hakkab sullast kangast kuduma.

Wäravasse vajub utuparu,
Luha loigul laulab lutusaru,
Õpik hõiskab võtaval lehepaul,
Kaljukaval kõlab mehe haul.

Udu kerkib üles Unemäel,
Mähit oma märku imemäel,
Uni tuleb pehme tiivaga,
Maha, maad ja ilma trööstimä.

Lange, lange magus unne,
Lange maha väsind laugile,

Senda, lenda walge tuwike,
 Tröösti wiima me sind saadame.

[Tuwike wisatakse õhku.]

Kuningapöög ära kurwasta,
 Tuwike sind tuleb trööstima,
 Walget tuwikest kui näed sa,
 Ühendud saad jälle Tiinlindaga!

[Lauluga kaob kõis. Mits punab koidu kullas.]

Kp. Mis see on? Kägin ma und? Ma olin
 nagu uduuuis ja murmeide tütreid laul-
 sinad nii ilusasti ja ütlesivad, et tuwike
 mind trööstima tuleb ja kõis hästi laheb.
 Oh kui imeilus unenägu, aga oneti ainult
 unenägu. Ma olen sügawas metsas ükski
 ja mu kallid mõrsojad kadunud. Kuit punetab
 juba, waja uuesti otsima hakata. Paremu
 suren kui ilma temata elan.

[Tuwikene näitab ennast.]

Kp. Mis see on! Tröösti tuwi tuleb? Siis ei ole
 kõis tühi unenägu, waid taewaliskud tulewad
 ise mind aitama! Ole terwitatud, tuwikene,
 keda mulle unes töötati, sa tood mulle tröösti,

et ma Tiulinda jälle pean leidma! Ole
tervitatud, tuvikene, tröösti ja rõõmu
tooja. Senda siis eel ja näita mulle Tiin-
linda juurde teed!

[Hõiskaw laul näitelawa taga]

Udumäe-kuningas.

Kui päike kerkib ja udu kaob,
Siis udurüppesse ära maob,
Nii unenägu kui muinasjutt,
Kõik on kui ära pühitud!

Siis udumäe-kuningas lustila,
Läab päikesel kiirtesse mängima,
Siis tema deematist krooniv sa,
Näed kaste-tilkades särama!

Muineide tütreid:

Kui koit annab Amariküle suud,
Ja unenäos viilivad pöösad ja puud,
Küll siis Udumägi lööb helkima,
Jälle uuesti oma iluga!

Udumäe-kuningas.

Oh tule, lapsuke, tule sa,

Tule Udumäele mängima,
Siis muinasjutt muistese iluga,
Lõob südames sul hulkima!

Kp. (põlvili lastes). Udumäl-kuningas, ma
keretan sind!

Murmeide tütreid (hääb kostab kaugelt, kui ära
majunud.)

Oh tule, lapsuke, tule sa,
Tule Udumäele mängima,
Siin iga valu, iga nutt,
On kui ära pühitud!

Kp. (mainustatult). Oh kui ilus! Oh kui ilus!

III.

Tiiulinda (joorstes) Endel! Endel!

Kp. Tiiulinda! Tiiulinda!

Tiiulinda. Endel, Endel! (Sangewad kaenla.)

Kp. Olen ma uneti sind jälle leidnud!

Tiiulinda. See! See noormees sääl! Sellele oled
sa minu päästmise eest tänu võlgu.

Kp. Mis? Sina? Kas sina ei ole Anto, endine
nokapõis kuninga kõögist?

Anto. Mina ise jah! Mina tõiin par-vili peletiste

näest ära. Mina ise!

Kp. Kuidas sa sellega küll ometi koinne said!

Ants. Mina! Kas mina niisugusi pelatisi
kardan? china! Niisugusi räbalaid? Wõi
seda wana nõida, seda ernehirmutist?

No parutugu minusugust meest! Kas ta's
ei tea, mina olen ju see Kawal-Ants?

Mina ei kartnudgi wanapaganat, siis neid
lühje! Jaah, mina! Mina toin pr-oili ära!

Kp. Ants, Ants, sa oled tõesti wakuwa mees!

No seda tahan ma sulle tasuda!

Ants (surustades). china! - Napolioon! Napo-
lioon! Kabelehw! Garibaldi!

IV.

[Sammude müdise, ähkimine ja wakkimine
näitelawa taga.]

Ants (kohus, äritatud) Sarts! [Surmahirmul]

Sarts! Ja põrglased! Sirgats ja Sörgats! Kuhu
ma nüüd küll põgenen! [Joorse ümber ja
otsib peidupaika.]

Tiiulinda (hirmunult kuningaraja ümbert
sinni hoides) Endel! Endel!

[Sorts, Sirgats ja Sörgats on näitelawa keskele jõudnud.]

Sirgats ja Sörgats. Ahäh! Ahäh! Ahäh!

Sorts [küüned vieli, nädistades]. Kätte = kätte = kätte! Kätte = kätte = kätte!

Kp. Udumäe = kuningas, aita!

[Müristamine ülevalt.]

Udumäe = kuningas [ilmub, kõwa hüüd] Ka-o!

Wa-o!

[Wälk ja müristamine, Sorts, Sirgats ja Sörgats wajuwad ära, tuleleek lööb neile vastu.]

Ants. Ära kätte Sirgats, Sörgats, Sorts. Herrjeh, adju!

Kp. Wait ole! Tänu sulle, udumäe-kuningas, et sa mind hirmsate elukate käest päästsid.

Tiirlinda. Tänu, tuhat tänu! Me tahame sind iska meeles pidada.

Ants. Jina katsun kah, kui meelest ära ei lähe. Tänke seer! Aitäh!

Udumäe-kuningas.

Nüüd lõppenud on teil raskeid päewad
Ja rõõmused, õnneks muutunud te waewad.

Te õelad wainlased on raskest miheltud.

Ja muuainlasse randu kõidatud.

Nüüd mingi päiksepaistel oma teed

Ei tal nõe te enam sarnast ööd.

Truu armastus on wõitnud kurjuse

Nüüd wastu lähete te noore õnnele.

See imepilt, mis teie silm siin nägi

Au muinas kuningriigi Udumägi.

Ei suvelikud silmad näha saa,

Ta ainult ilmub unenäona.

Kes häa on teist, mu lapsed, sellele

Ma ilmun öösel wainse unesse.

Au tütreid magusast tal laulavad,

Kui liblikad ta ümber tantsivad.

Murmeide tütreid.

Kui päike kerkib ja udu kaob,

Siis uduüppesse muinasilm waoob,

Kui kerkib wainne sume öö,

Siis Udumägi awab end lastele.

